

HAMOKED
CENTER FOR
THE DEFENCE OF
THE INDIVIDUAL

המוקד להגנת הפרט

مركز الدفاع عن الفرد

רחוב אבו עוביידה 4
ירושלים 97200
טל. 02.6283555
פקס. 02.6276317

شارع أبو عبيده ٤
ألقدس ٩٧٢٠٠
هاتف. ٠٢. ٦٢٨٣٥٥٥
فاكس. ٠٢. ٦٢٧٦٣١٧

mail@hamoked.org.il
www.hamoked.org.il

25.5.2015

תוספת לדו"ח על הפרות זכויות אדם שביצעה ישראל בקיץ 2014

בהמשך לדו"ח המוקד להגנת הפרט, אשר הוגש ביום 27.1.2015 לצוות החקירה של האו"ם בנושא מלחמת עזה 2014, נבקש לעדכנכם בדבר ההתפתחויות האחרונות בשלושה מהתחומים אליהם התייחסנו בדו"ח:

כבוד המת

ביום 24.3.2015, כחמישה חודשים לאחר פניית המוקד להגנת הפרט אל משרד הביטחון, בדרישה לקבל פרטים על גופות של פלסטינים מרצועת עזה המוחזקות בידי ישראל, מסר זה האחרון כי בידי הצבא הישראלי 19 גופות וחלקי גופות של פלסטינים "ממבצע צוק איתן". על פי התשובה, 18 גופות נקברו בישראל תוך כדי הלחימה – ביום 23.7.2014. גופה נוספת נקברה באוקטובר 2014, כשלושה חודשים לאחר יציאת כוחות הצבא מרצועת עזה. הצבא לא מסר מדוע נקברה גופה זו בנפרד מהאחרות ואף סירב למסור מידע על המקום בו קבורות הגופות, "מטעמי ביטחון מידע". באשר לשאלה אודות זהות הגופות, השיבו גורמי הביטחון כי "בידי הרבנות הצבאית נתונים אשר יש בהם כדי להקל על איתור זהות הגופות", אולם הדגישו כי לא נעשה להן זיהוי ודאי.¹

ביום 1.4.2015 פנה המוקד שנית אל משרד הביטחון, בבקשה לקבל הבהרות לתשובה. בין היתר ביקש המוקד לדעת, מדוע היה צורך לקבור חלקי גופות; האם גופותיהם של 19 הפלסטינים, אשר מוחזקות כיום בידי ישראל, הועברו כולן לשטח ישראל לאחר מותם, או האם הובאו אנשים פצועים שמתו בישראל לאחר מכן; ומהם אותם נתונים המצויים בידי הרבנות הצבאית ועשויים להקל על זיהויין העתידי של הגופות.² ביום 7.5.2015 מסר דובר צה"ל למוקד, כי גורמי הביטחון זקוקים לאורכה של 30 יום על מנת להשיב לפנייה.

ביום 15.4.2015 – משהפנייה ששיגר המוקד להגנת הפרט למשרד הביטחון באוקטובר 2014 לא נענתה, בעניינו של צעיר פלסטיני שנראה לאחרונה באיזור המזרחי של רפיח בראשית אוגוסט 2014, כשהוא שוכב על הקרקע שותת דם ובקרבתו חיילים ישראלים

¹ לצפייה במכתב התשובה של הצבא:

<http://www.hamoked.org.il/files/2015/1158902.pdf>

² לצפייה בפניית המוקד: <http://www.hamoked.org.il/files/2015/1158905.pdf>

– הגיש המוקד עתירה לצו הביאס קורפוס בשם אחיו של הצעיר הנעדר.³ בעקבות העתירה, מסר משרד הביטחון ביום 19.4.2015 כי "בידי צה"ל גופת פעיל חמאס אשר נהרג במהלך קרב באזור רפיח ביום 1.8.2014" והוסיף, כי "קיימת סבירות" כי אכן מדובר בגופתו של הצעיר נשוא הפנייה והעתירה של המוקד. עוד צוין, כי "הגופה הובאה לקבורה בבית הקברות לחללי אויב".⁴

על פי דיווח בתקשורת הטורקית, נכון למאי 2015 מנסה עדיין הוועד הבינלאומי של הצלב האדום להתחקות אחר גורלם של 15 פלסטינים מרצועת עזה, המוגדרים נעדרים מאז המתקפה הישראלית.⁵ לא ברור כמה מהם נמנים עם הרשימה שצורפה לתשובת גורמי הביטחון למוקד, כמי שגופתם מוחזקת בידי ישראל, אם בכלל.

הריסות בתים עונשיות

לאחר שבית המשפט העליון דחה את העתירה העקרונית כנגד הריסות בתים עונשיות,⁶ שהגיש המוקד להגנת הפרט עם שורה של ארגוני זכויות אדם, הגישו הארגונים בקשה לדיון נוסף בעתירה, בפני הרכב מורחב של שופטים. הארגונים ציינו, בין היתר, כי הטענות המרכזיות בעתירה – שמדובר בענישה קולקטיבית ובפגיעה ברכוש של אזרחים מוגנים, האסורות על פי המשפט הבינלאומי – לא נדונו מעולם באופן ממצה, גם לא בפסק הדין, וכי הסוגייה והשלכותיה הן חשובות וקשות מאין כמותן.⁷

ביום 11.5.2015 ביקשו הארגונים להגיש לבית המשפט מסמך, התומך בטענותיהם העקרוניות.⁸ המדובר בחוות דעת משנת 1968, שנכתבה על ידי היועץ המשפטי דאז של משרד החוץ, תיאודור מירון, היום מבכירי המשפטנים למשפט בינלאומי בעולם. בחוות הדעת קובע מירון, כי השימוש בתקנה 119 לתקנות ההגנה (שעת חירום) על מנת להרוס בתים של פלסטינים, סותר בבירור את הוראות אמנת ג'נבה הרביעית.

³ בג"ץ 2565/15, מסעוד ואח' נ' משרד הביטחון (2015); לצפייה: <http://www.hamoked.org.il/files/2015/1158903.pdf>

⁴ ר' מכתב מיום 19.4.2015 מעו"ד אבינעם סגל-אלעד, סגן בכיר לפרקליט המדינה, למוקד להגנת הפרט; לצפייה: <http://www.hamoked.org.il/files/2015/1158904.pdf>

⁵ "Red Cross seeks fate of 15 Palestinians after Gaza war", **Turkish weekly**, 13.5.2015; לצפייה: <http://www.turkishweekly.net/news/185471/red-cross-seeks-fate-of-15-palestinians-after-gaza-war.html>

⁶ בג"ץ 8091/14, המוקד להגנת הפרט ואח' נ' שר הביטחון ואח' (2014); לצפייה: <http://www.hamoked.org.il/files/2014/1159000.pdf>

⁷ דנג"ץ 360/15, המוקד להגנת הפרט ואח' נ' שר הביטחון ואח'; לצפייה: <http://www.hamoked.org.il/files/2015/1159120.pdf>

⁸ שם, בקשה להגשת אסמכתא מטעם המבקשים מיום 11.5.2015; לצפייה: <http://www.hamoked.org.il/files/2015/1159123.pdf>

מעניין לציין, כי בניגוד לטענת ישראל, העומדת כיום על כך שהריסת הבתים היא צעד הרתעתי ולא עונשי, מצטט מירון במסמך את עמדת הפרקליטות הצבאית הראשית, לפיה "פיצוץ בית היא דרך ענישה לפי הדין המקומי..." (ההדגשה אינה במקור).⁹

בתגובה לבקשה לצירוף חוות הדעת טענה המדינה, כי המסמך כלל אינו רלוונטי, שכן אינו עוסק בהריסת בתים מטעמים הרתעתיים, אותה אישר בית המשפט בפסיקתו, אלא בהריסה מטעמים עונשיים.¹⁰ עם זאת, החליטה המדינה שלא להתנגד לבקשה ולהשאיר את ההכרעה בידי בית המשפט, שאישר ביום 14.5.2015 את הגשת המסמך.

הזכות לחופש תנועה

ביום 7.10.2014 פנה המוקד להגנת הפרט אל הצבא, בבקשה לפי חוק חופש המידע, ודרש לדעת על כמה מתושבי חברון הוטלה מניעת יציאה לחו"ל בעקבות חטיפתם של שלושת הנערים הישראלים בקיץ 2014, ומכוח איזו סמכות הוטלה המניעה.¹¹ המוקד ביקש להבין האם מדובר היה בצו חתום או שמא בהוראה בעל פה, וחזר על השאלות גם בנוגע ל-30,000 מתושבי הגדה המערבית כולה, מהם מנע הצבא הישראלי לצאת לחו"ל באותה תקופה.

במענה לפנייה עמד הצבא על גרסתו, לפיה אמנם הוטלה מניעה על כל תושבי חברון בין הגילאים 20-50, אולם לא מדובר במניעה גורפת, שכן היא "תוחמה" על פי גיל ומקום מגורים ואף הוגבלה בזמן.¹² חרף בקשת המוקד, לא העביר הצבא עותק מהצו שהורה על המניעה הביטחונית כנגד תושבי חברון; למעשה, כלל לא ברור אם הדבר עוגן בצו או בהוראה מפורשת, כנדרש על פי דין.¹³

אשר לאיסור היציאה לחו"ל שהוטל על 30,000 מתושבי הגדה, עמד הצבא על כך שאין מדובר בצו כללי או בהוראה שניתנה בעל פה, כי אם במניעות אשר "הוזנו באופן

⁹ חוות הדעת, שככל הידוע דבר קיומה לא פורסם עד כה, אותרה בארכיון המדינה במסגרת פעילות של ארגון עקבות: המכון לחקר הסכסוך הישראלי-פלסטיני; לצפייה בחוות הדעת המלאה מיום 13.3.1968: <http://www.hamoked.org.il/files/2015/1159122.pdf>

¹⁰ מכתב מיום 10.5.2015 מעו"ד ענר הלמן, סגן מנהלת מחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה, למוקד להגנת הפרט; לצפייה: <http://www.hamoked.org.il/files/2015/1159124.pdf>

¹¹ לצפייה בפניית המוקד: <http://www.hamoked.org.il/files/2015/1158644.pdf>

¹² מכתב מיום 8.2.2015 מסרן אמיתי כהן, קצין פניות הציבור במתפ"ש, למוקד להגנת הפרט; לצפייה: <http://www.hamoked.org.il/files/2015/1158645.pdf>

¹³ מכתב תלונה על התנהלותו הפסולה של המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית בהקשר זה נשלח ביום 29.4.2015 מהמוקד להגנת הפרט לאל"מ דורון בן ברק, היועץ המשפטי לגדה המערבית; לצפייה: <http://www.hamoked.org.il/files/2015/1158646.pdf>

פרטני" ו"בהתאם לקריטריונים מקצועיים-ביטחוניים". הצבא סירב למסור פרטים קונקרטיים נוספים, בטענה שמדובר במידע שמסירתו תסכן את ביטחון המדינה.¹⁴

המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר הוא ארגון זכויות אדם שהוקם בשנת 1988 על רקע אירועי האינתיפאדה הראשונה. מטרתו לעמוד על זכויותיהם של פלסטינים, הנמצאים תחת הכיבוש הישראלי. המוקד פועל לאכיפה של הסטנדרטים והערכים המעוגנים במשפט ההומניטארי ההומניטארי הבינלאומי ובמשפט זכויות האדם הבינלאומי. www.hamoked.org

¹⁴ רי לעיל הי"ש 12.